

viselte. — Munkái: 1. *Kegyelet és tisztelet* emléke, mely néhai Ádám Mihály úr ref. lelkész végtisztessége alkalmával emeltetett Tisza-Versenyen 1866. márcz. 30. Kecskemét, 1866. (Ebben Imája. Filó Lajos és Miskolczi József beszédeivel együtt). — 2. *Betűsoros tárgymutató* a dunamelléki ev. ref. egyházkerület jegyző-könyveihez az 1843. évtől kezdve. Összeállította a ref. egyházkerület megbízásából. Bpest, 1888.

Ádám Gerzson, Nagykörsői Athénás. Nagykörső, 1904. 233. l. — *Petrik*, M. Könyvészet 1886—1900.

Szász János, gazdasági egyleti kertész és faiskolatulajdonos Nagybányán. — Munkái: 1. *Ertekezés* a gyümölcsstenyészetről. Nagybánya. 1899. — 2. *Utmutató* a gyümölcsstenyészetről és a fák neveléséről. U. ott, 1904. (Filléres Könyvtár 3.).

M. Könyvészet 1904., 1905. — *Petrik*, M. Könyvészet 1886—1900.

Szász József (ilenczfalvi), a Teleki-könyvtár őre, szül. 1782. jún. 1. Dextrád-Széplakon (Kolosm.), hol atyja ref. pap volt; tíz éves korában a marosvásárhelyi ref. kollegiumba adták, hol iskolai pályáját be is végezte. 1802. gr. Teleki Sámuel erdélyi cancellár könyvtárának őrévé tette; de e mellett (még mint diák) a kollegiumban logikát is tanított. Pártfogójától segélyezve 1807. okt. 22. Bécsbe ment, hogy ismereteit bővítse, honnét 1808. tavaszán Jenába indult, magát könyvtárnokká képezendő s ott az irodalom-történetet, a fűvészetet és mineralógiát is tanulta. 1810. okt. 14. visszajött hazájába és a könyvtár gondviselését egészen átvette. Meghalt 1812. máj. 29. sorvadásban. — Kölleményeit kiadta Döbrentei Gábor az Erdélyi Múzeum II. kötetében, 1815-ben.

Honművész 1836. 91. l. — *Figyelő* V. 1878. 19. l. — *Toldy F.*, Összes Munkái. Bpest, 1V. — *Uj M. Athenás* 383. l. — *Pallas Nagy Lexikona* XV. 439. l.

Szász József (ilenczfalvi), ref. lelkész Erdélyben. — Munkája: *Néhai Szász Józsefnek katedraibeszédei*. Kiadta rokona

és barátja ilenczfalvi Szász István. Maros-Vásárhely, 1836. (Újabb kiadása. U. ott, 1839).

Petrik, Bibliogr.

Szász József, országgyűlési képviselő és hirlapíró, szül. 1873. Orosházán; középiskoláit Szarvason, a jogot Budapesten végezte. 1894-ben a Magyar Újság, majd a Hazánk szerkesztőségének volt tagja, s ez utóbbinál 1897-ig mint rovatvezető és karcolatíró működött. 1898-ban az Egyetértéshez került s itt jelent meg tárczasorozata: «A katona-életből.» Az Egyetértésnek előbb helyettes, 1902-ben felelős szerkesztője volt, onnét 1903. megvált s cikkei, tárczái azóta elszórtan jelennek meg a fővárosi lapokban; 1905. márcz. ismét belépett az Egyetértés kötelekébe, míg ugyanez év végétől a Hazánk és Magyarország munkatársa volt. Az 1905. és az 1896. általános választások alkalmával Komárom választotta országgyűlési képviselőjévé. A függetlenségi párt híve és a közlekedésügyi bizottság tagja. — Munkája: 1. *Komorovcsák kapitány*. Bpest, 1902. (Eötvös Károly előszavával. Ísm. Vasárnapi Újság 1901. 44. sz.). — 2. *Az országgyűlést* febr. 19. feloszlatták fegyveres erővel. U. ott, 1906. — Országgyűlési beszédei a Naplóban vannak.

Pallas Nagy Lexikona, Pöttelekkötet 1904. 11. 644. l. — *Sturm-féle Országgyűlési Almanach* 1906—1911. Bpest, 1906. 223. l. — *Komárom Varmegye*. Bpest, 1908. 363. l. (Magyarország Vármegyéi).

Szász József (gyéresi), magyar államasztató főmérnök és fűtőház-főnök Győrben. — Munkái: 1. *Szabadalmazott állítható fémgyűrűs tömítő készülék* a mozdony és szerkocsi közt lévő vízvezetőcső kapcsolására. Győr, 1895. Melléklettel. (Németül. U. ott, 1895). — 2. *Kivonat* a vasúti üzem biztonsága czéljából kiadott rendeletekből. (A mozdonyokra vonatkozó részt írta). U. ott, 1903 (2. bőv. kiadás). — 3. *A mozdonykazánok* vízzel való táplálása és gazdaságos tüzelése. U. ott, 1903. (2. bőv. kiadás)

1903., 3. bőv. k. 1905. U. ott). — 4. *A mozdony* üzeme. A mozdonyvezetők részére. U. ott, 1905.

Petrik, M. Könyvészet 1886—1900. — Corvina 1907. 24. sz. és a múzeumi könyvtár péld.

Szász József, állami főkertész, a tordai állami kert-munkásiskola vezetője. — Munkája: *Könyhakertészet* kertmunkásiskolák számára és magánhasználatra. Torda, 1900. és 1903.

Petrik, M. Könyvészet. 1886—1900.

Szász Juliánna, (szemerjai), Horváth Sámuelné, Szász Károly tanár és író testvérnénje, szül. 1826. ápr. 28.; meghalt 1905. febr. 6. — Regényeket, elbeszéléseit fordított németből, francziából és angolból, miket a Kolozsvárt megjelent Kelet cz. hirlapban tett közzé *Julia* név alatt a tárcza- és regénycsarnok rovatban. — Munkái: 1. *A tűzhely tücske*. Irta Dickens, ford. Julia. Kolozsvárt 1873. — 2. *Egy erkélyszobácska*. Flygare-Carlén Emilia után ford. Julia. U. ott, 1874.

Petrik könyvésze és szíves családi közlés.

Szász Károly (szemerjai idősb), ref. főiskolai jogtanár, 1848—49. államtitkár, Sz. János vizaknai királybíró és adobolyi Fülöp Debora fia, szül. az I. Rákóczi György erdélyi fejedelem által szemerjai előnévvel nemesített családból 1798. jan. 25. Vizaknán; 1805—13. a nagyenyedi főiskola növendéke volt, 1814. Kolozsvárt a kath. kir. lyceumban jogott hallgatott; 1815. a marosvásárhelyi kir. táblánál volt jurátus, 1817. megszerezte az ügyvédi oklevelet; ugyanezen évben, mint Zeyk János és Teleki Elek gróf nevelője, ezekkel együtt Bécsbe ment, hol az általa különösen kedvelt szám- és természettudományokkal foglalkozott; 1820. visszatért Erdélybe és Enyeden lett segéd-, 1821. rendes jogtanár; csakhamar megválasztotta Alsó-Fehér vármegye táblabírájává, Vizakna városa tiszt. polgárává s ez időtől fogva Erdély politikai életében és reformküzdelseiben jelentékeny szere-

pet vitt Alsó-Fehérvármegyében. A m. tudom. Akadémia levelező tagjának választotta, (1834. nov. 10. lett rendes tag.) A híres 1834. erdélyi országgyűlésen mint Vizakna követe jelent meg s ott mint Erdély első törvényhozója s kitűnő szónoka vezérszerepet játszott. E szereplése az országgyűlés feloszlása után politikai üldözéseknek tette ki, főbenjáró perbe vonatott és az udvari kancellária a jogtanári széktől elmozdítását vagy más tanszékre áthelyezését követelte. Az 1837. szebeni országgyűlésen már nem jelent meg. A nagyenyedi kollegiumban a physika és matematika tanszéke 1838. megüresedvén, maga kérte arra áthelyezését, a mi 1839. megis történt. 1848-ban ismét Vizakna követe volt az erdélyi és az unio kivívása után a pesti első nemzetgyűlésnek; egyszersmind a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz államtitkárnak neveztetett ki. A szomorú napok bekövetkeztével őt is zaklatták, de a per folyamán Haynau által megkegyelmezett 207 között ő is szabadonbocsátatott. Az erdélyi főegyháztanács által tanári állásába visszaállítván (miután Enyed elpusztult), Maros-Vásárhelyre rendeltetett a híres Bolyai Farkas helyére 1851-ben, hol 1853. okt. 25. meghalt. A m. tudom. Akadémiában 1859. decz. 19. báró Kemény Zsigmond tartott fölötte emlékbeszédet. — Czikkei főleg a Nemzeti Társalkodóban (1831. 1—3. sz. Egyesülés, Publicola álnévvel, 8. sz. Társalkodási rendszabályok «Egy szabad szász» álnév alatt, 1841. II. Az iskolákról); a Házisegédben (1840. Az erdélyi magyarok és székelyek perei folyamataja), a M. Tud. Társaság Évkönyveiben (III. A szerzett törvények eredeti kútfejről). Székfoglaló 1836. szept. 1.). — Munkái: 1. *A derék ember* és ritka érdemű tanító képe. Egy beszéd, mellyel Köteles Sámuelnek . . . becses emlékezetét tanítványai szívében megújította . . . 1831.